

Handläggare
Marika Hanson

Ärendenummer: TN2025/410
Till: Tekniska nämnden

Biträdande VA-chef

Teknik- och serviceförvaltningen

Utredningsuppdrag om slamcertifiering

Förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar att:

1. Ge VA-verksamheten i uppdrag att genomföra en utredning om förutsättningarna för att Revaq-certifiera Enköpings avloppsreningsverk.

Beskrivning av ärendet

Slammet från avloppsreningsverken tas omhand av kommunalförbundet VafabMiljö och omvandlas idag till anläggningsjord. Om slammet ska spridas på åkermark och istället bidra till kretsloppet av näring behöver det vara certifierat enligt certifieringssystemet Revaq. VafabMiljö har inlett ett arbete med att ta fram en strategi för fosforrikt avfall i enlighet med avfallsplan 2020-2030, men inget specifikt förslag finns ännu framme hur fosforrikt avfall strategiskt ska hanteras inom kommuner anslutna till VafabMiljö.

Syftet med Revaq är att minska spridningen av farliga ämnen i det naturliga kretsloppet och skapa en hållbar återföring av näringsämnen till åkermarken. Branschorganisationen Svenskt Vattens policy är att slam som sprids på åkermark ska vara Revaq-certifierat för att säkerställa hållbarhet över tid. Revaq innebär bland annat ett systematiserat uppströmsarbete och krav på ständiga förbättringar av slamkvaliteten. Det är även möjligt att bedriva ett systematiskt slamförbättrande arbete utan certifiering.

Frågan kring möjligheterna till Revaq-certifiering samt spridning av slam från Enköpings avloppsreningsverk på åkermark har diskuterats politiskt samt

med lantbrukare lokalt och inom lantbrukarnas branschorganisation. Då en eventuell Revaq-certifiering har resursmässiga och ekonomiska konsekvenser för verksamheten behöver förutsättningarna för certifiering utredas innan beslut kan tas om det är ett lämpligt val för Enköpings kommun i slamfrågan. Det behöver även redogöras för hur VafabMiljö ställer sig till annan hantering av Enköpings kommuns slam.

Ärendets beredning

Information har skett på Tekniska nämndens arbetsutskott 2025-03-06.

Teknik- och serviceförvaltningens bedömning

VA-verksamheten bedömer att konsekvenserna och förutsättningarna för en Revaq-certifiering behöver utredas för att kunna bemöta intresset från politik och branschorganisationer samt svara på om lösningen är lämplig för Enköpings kommun.

Översiktliga identifierade fördelar med Revaq-certifiering är inom hållbarhetsområdet. Det uppstår ett minskat flöde av skadliga ämnen och bättre cirkulär näringsåterföring samt bidrar till kortare transporter. Fosfor är en ändlig resurs som kan återföras till marken som komplement till att det kväve som används i konstgödsel är energikrävande att tillverka. Lösningen bidrar även till att mikronäringsämnen återförs till marken och mullhalten förhöjs vilket gynnar markens torkresistens. Potentiellt innebär Revaq-certifiering lägre kostnader för slamhantering på sikt, samt möter det framtida lagkrav på slamhantering från EU samt avfallshierarkin bättre. Inom jordbruket har Revaq-certifierat slam en bättre acceptans som gödningsmedel.

Översiktliga utmaningar med Revaq-certifiering är att det kräver organisatoriska förändringar och resurssatt personal för uppströmsarbete. Det kräver också ett omfattande och systematiskt arbete för att identifiera och minska inflödet av oönskade ämnen i avloppsvattnet. Detta innebär att kommunen måste avsätta personalresurser och tid för att kartlägga källor till föroreningar och implementera åtgärder för att reducera dessa. Förutom de årliga certifieringsavgifterna till Svenskt Vatten och kostnader för externa revisioner, kan det krävas investeringar i infrastruktur för att uppfylla de strängare kvalitetskraven som certifieringen medför. Koppar- och zinkinnehållet i slammet från kommunens avloppsreningsverk har periodvis överskridit gränsvärden. En tredjedel av slampartierna under den senaste två-årsperioden är över gränsvärde för spridning på jordbruksmark, men det finns en positiv trend för koppar, zink och kadmium som är tydligt nedåtgående. Så länge risken är stor för att alla slampartier inte kan användas på åkermark, krävs dock flera alternativa omhändertaganden. Eventuella ändringar kan krävas i förbundsordningen för VafabMiljö för att anpassa till en annan slamhantering än den nuvarande samt en

synkronisering med VafabMiljös kommande upphandling av slamhantering. Trots certifiering och enskilda lantbrukares intresse kan det också finnas skepsis bland allmänheten och lantbrukare kring användningen av avloppsslam på åkermark. Kommunen måste därför arbeta med informationskampanjer och transparens för att bygga förtroende och visa på de miljömässiga fördelarna med näringsåterföring.

Alternativa strategier för slamhantering inkluderar att behålla nuvarande modell där slammet omvandlas till anläggningsjord. Det råder dock en osäkerhet med denna form av omhändertagande på grund av kommande skärpta regelverk. Andra alternativa strategier är fortsatt omvandling till anläggningsjord men med egen utveckling av uppströmsarbete utan formell certifiering, eller samverkan med andra kommuner för att hitta gemensamma lösningar.

Det är mycket viktigt att utvärdera för- och nackdelar noggrant för att få en god överblick över ekonomiska och resursmässiga konsekvenser innan beslut. Tidig översiktlig utredning visar att kostnaden för att avyttra Revaq-certifierat slam är lägre, men kostnaden för det systematiska arbetssättet är högre och innebär implementering av ett helt nytt systematiskt arbetssätt.

Ekonomiska konsekvenser

Beslut om utredning medför inte några ekonomiska konsekvenser för annan part än för VA-verksamheten. Arbetet finansieras inom ramen för befintlig utredningsbudget. I förlängningen kan resultatet av utredningsuppdraget komma att innebära ytterligare politiska beslut som kan få ekonomiska och resursmässiga konsekvenser.

Sociala eller miljömässiga konsekvenser

Beslutet om utredningsuppdrag medför i sig inga sociala eller miljömässiga konsekvenser, men resultatet av utredningsuppdraget kan i förlängningen komma att innebära ytterligare politiska beslut i slamfrågor som kan få positiva miljömässiga konsekvenser. Bland de positiva konsekvenserna kan nämnas cirkulär näringsåterföring samt kortare transporter.

Beslutsunderlag

Följande handlingar har legat till grund för beslutet:

- Tjänsteskrivelse, 2025-04-24

Ansvariga tjänstepersoner

Tjänsteskrivelsen är fastställd av följande:

- Anna Sjödin, Förvaltningschef
- Anna Johansson, VA- chef